

John Halas

Egy fejezet az angol rajzfilmgyártás történetéből

A két világháború között talán sehonnán sem áramlott annyi tehetség idegenbe, mint tőlünk. Két a politikai, két a gazdasági viszonyok kergették külföldre, ki egyszerűen, csak szűknek érezte a lehetőségeket, s megkísérelte próbára tenni szerencsáját. Erre a tudomány, a művészet, ezen belül a film, s még közelebről a rajzfilm története — a példák egész sorával szolgál.

Ebben az időszakban nálunk Kató István elszigetelt kísérletein kívül a nagyrahivatott képességekből többnyire csak rövid reklámprodukciókra futotta. Ugyanakkor a vándorbot ragadtatták közül Pál György — George Pál néven, Hajdú Ernő — Jean Image-ként világhírnévre tett szert. Később, az ötvenes években pedig Földes Jolán író-nő Péter fia az angol avantgárd egyik legszámtottevőbb képviselője lett, elmondhatjuk, hogy a rendszeres, versenyképes brit rajzfilmgyártás kifejlődése is honfitársunk: Halász János munkájának eredménye.

Míndez abból derült ki, hogy a most készülő Filmlexikon számára elküldte életrajzát Mr. John Halas — az angol

Walt Disney, a televízióban nálunk is bemutatott bohókás papírkutyus Snip szülőatyja, »A mozi története« című modern hangvételű, szatirikus kis remekmű szerzője.

Az életrajz, valamint a hozzá mellékelte szép kiállítású katalógus és bő filmográfiai tájékoztató alapján kirajzolódott az angol rajzfilmgyártás története. Mr. John Halas, Halász Jánosként 1912. április 16-án született Pesterzsébeten, Budapesten járt iskolába, s már gimnazista korában hevesen érdeklődött a trükkfilmek iránt. Tizenöt esztendőskorában plakátokat, s főcímekeket készített Pál György számára. 1930-ban egy esz-

tendő párizsi tanulmányút után hazatérve Bortnyik Sándor festőművész tanítványa és asszisztense. 1932-ben Kassowitz Félix és Macskássy Gyula murkatársa, akikkel közösen forgat rövid reklámfilmeket.

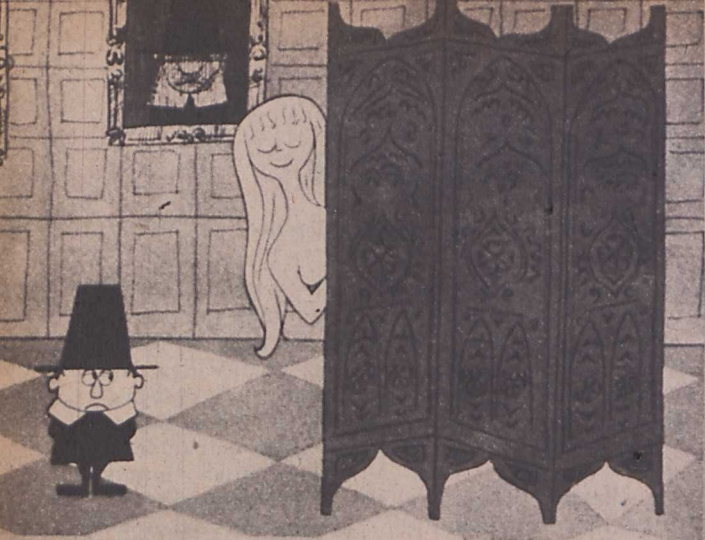
1936-ban kerül ki Angliába. Itt színes rajzfilmeket készít, producere az első technicolor filmnek, majd megismerkedve későbbi feleségével: Joy Batchelorral megalapítja a ma már fogalom Halas & Batchelor Cartoon Film Ltd.-t. Ezzel a szigetországban rendszeressé teszi a rajzfilmgyártást.

John Halas nevéhez fűződik az első brit bábfilm (»Szobor a hajó orrán«), az első hazai szte-

»Szobor a hajó orrán«

»Forróság«

George Orwell satirikus, az »Állatok farmja« című novelláját. E rajzos produkció a maga hetvenhárom perces vetítési idejével kétségtelenül a Halas—Bathchelor cég — s egyben a brit rajzfilmgyártás — legnagyobb arányú vállalkozása. Zeneszerzője az ugyancsak magyar Seiber Mátyás. A széleskörű nemzetközi sikert aratott, ötletes, modern hangvételű »A mozi történeté«-ben Halas gúnyoros persziflázsát adja benne a Hollywoodban iparrá váló művészetnek.

John Halas stílusa a hagyományos figurális megoldástól az aprólkos részleteket elhagyó, a realitástól mindinkább a kifejezőbb absztraháló karikatúra felé hajlik. Jellemzője: az áradó, groteszk humor, a trükkök, a meghökkentő gaggek, a száguldó tempó. A kutatókedvű művészek lajtájából való. Roger Manvell, a jeles esztéta társaságában két könyvet írt (»A rajzfilm technikája«, s a »Design in Motion«).

ABEL PÉTER

reo rajzfilm (»A bagoly és a cica«), s nem utolsósorban az a tény, hogy »A bűvös vászon« című kisfilmje 1950-ben egy-csapásra meghódította az amerikai piacot is, s ettől kezdve megindulhatott az export a tengerentúlra is.

A háború alatt nem kevesebb mint hatvan filmet forgatott az Információs, valamint a Honvédelmi Minisztériumnak. Ezek között számos harcos antifasiszta témájú. A gazdag természetben akadt oktató, népszerűtudományos, politikai propaganda mű is. A későbbi megrendelők között — sajátos helyzet, de meg kell jegyezni,

így fejlődött ki a harmincas években Londonban a realista dokumentum film is — szerepelt a Schell és Britisch Petroleum társaság, amelyek részére egész szériák születtek.

Tevékenységének egyik speciális területe a televízió. Az igényeknek megfelelően mintegy hatvanöt kisfilmet forgatott rajzolóival. Közülük kiemelkedik az öskorban játszódó »A kis Ig világa«, s a nálunk is látott »Snip-Snap«-széria. Ez utóbbi hőse az olló-kivágta, örökösen galibát okozó vidám, papír drótszörű foxi.

A rövid munkák mellett 1945-ben filmre vette

»Mágikus vászon«

